

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΔΙΚΤΥΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
2012 - 2015

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής εργαζομένων

Θέματα Κοινωνικής Ασφάλισης

Ειδικοί Χρόνοι Ασφάλισης

Φεβρουάριος 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ειδικοί χρόνοι ασφάλισης – Συνοπτική παρουσίαση.....	3
1. Γενικά	8
2. Ασφάλιση κατά τον χρόνο ασθένειας	8
3. Οφειλόμενες εισφορές ασφάλισης κατά τον χρόνο ασθένειας	9
4. Ασφάλιση κατά τον χρόνο άδειας.....	10
5. Χρόνος απουσίας από εργασία.....	13
6. Χρόνος διαθεσιμότητας.....	13
7. Εξαιρέσιμες εορτές – αργίες.....	14
8. Άκυρη απόλυση – Πτώχευση εργοδότη – Επίσχεση εργασίας.....	14
Πηγές	15
Συντάκτης	16

Ειδικοί χρόνοι ασφάλισης – Συνοπτική παρουσίαση

ΓΕΝΙΚΑ	Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι γενικά δεν διακόπτεται η ασφαλιστική σχέση στις περιπτώσεις που ο ασφαλισμένος δικαιολογημένα και ανυπαίτια δεν παρέχει τις υπηρεσίες του, είτε για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή του (ασθένεια, στράτευση) είτε ασκώντας νόμιμο δικαίωμά του (άδεια, επίσχεση εργασίας κ.λπ.), ενώ συνεχίζεται από τον εργοδότη η υποχρέωση να του καταβάλει τις αποδοχές του.
ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ	Καταρχήν, οι ημέρες αποχής από την εργασία λόγω ασθένειας, για τις οποίες οι εργαζόμενοι γενικά (δηλαδή άσχετα αν πρόκειται για υπαλλήλους ή εργατοτεχνίτες) δικαιούνται να λάβουν εξ ολοκλήρου ή μερικώς τις αποδοχές τους από τον εργοδότη (συνήθως λαμβάνουν πέρα από το επίδομα ασθένειας και ποσό αποδοχών μέχρι να συμπληρωθεί ο ημερήσιος μισθός τους), για χρονικό διάστημα μισού μήνα για όσους έχουν υπηρεσία μέχρι ένα (1) έτος και ολόκληρου μήνα για όσους έχουν υπηρεσία πάνω από έτος, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 657-658 του Αστικού Κώδικα, θεωρούνται χρόνος εργασίας και επομένως υπάρχει υποχρέωση ασφάλισης στο Ίδρυμα (άρθρα 2 παρ. 1 και 8 παρ. 2 Α.Ν. 1846/1951).
ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ	Σύμφωνα με την 141/1992 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έγινε αποδεκτή από το Ίδρυμα, επικράτησε η άποψη ότι οι εισφορές πρέπει να καταβάλλονται επί του συνόλου των οφειλόμενων από τον εργοδότη αποδοχών, δηλαδή χωρίς την αφαίρεση των επιδομάτων ασθένειας.

ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΑΔΕΙΑΣ	Α. Καταρχήν, οι αποδοχές που καταβάλλονται στους μισθωτούς κατά τη διάρκεια της κανονικής τους άδειας υπόκεινται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ κατά τον ίδιο τρόπο που υπόκεινται και οι λοιπές αποδοχές τους, καθώς κατά τον χρόνο της κανονικής άδειας δεν διακόπτεται η εργασιακή σχέση, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει. Β. Κατά τη διάρκεια της άδειας άνευ αποδοχών επέρχεται αναστολή της εργασιακής σύμβασης, χωρίς βέβαια να καταβάλλονται οι αποδοχές στον μισθωτό που απέχει από την εργασία του, οπότε δεν υφίσταται και αντίστοιχη υποχρέωση για ασφάλιση και καταβολή εισφορών υπέρ του ΙΚΑ. Γ. Όταν πρόκειται για εκπαιδευτική άδεια χωρίς αποδοχές, δίνεται από τον νόμο η δυνατότητα να αναγνωριστεί ο χρόνος αυτής ως συντάξιμος, ύστερα από αίτηση του ασφαλισμένου. Δ. Στη γονική άδεια ανατροφής, ο εργαζόμενος γονέας κατά το χρονικό διάστημα της απουσίας από την εργασία του έχει πλήρη ασφαλιστική κάλυψη από τον ασφαλιστικό οργανισμό στον οποίο είναι ασφαλισμένος, υπό τον όρο όμως ότι θα καταβάλει ολόκληρη την ασφαλιστική εισφορά (εργατική και εργοδοτική) που αντιστοιχεί στη διάρκειά της.
ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑ	Όταν οι εργαζόμενοι απέχουν από την εργασία τους συνεπεία δικαιολογημένης αιτίας (όπως λ.χ. από τυχαία περιστατικά, ανώτερη βία κ.λπ.) και για όσο χρόνο δικαιούνται να λάβουν από τον εργοδότη τον μισθό ή τα ημερομίσθιά τους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 657-658), υπάρχει υποχρέωση ασφάλισής τους στο ΙΚΑ και συνεπώς αντίστοιχης καταβολής των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών.

ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	Οι αποδοχές του χρόνου της διαθεσιμότητας υπόκεινται σε ασφαλιστικές εισφορές, όπως ακριβώς και οι λοιπές αποδοχές των εργαζομένων, γιατί ο χρόνος της διαθεσιμότητας θεωρείται πραγματική υπηρεσία για την ασφάλιση στο ΙΚΑ. Βέβαια, στην περίπτωση αυτή, οι εισφορές υπολογίζονται μόνο στις μειωμένες αποδοχές που καταβάλλονται από τον εργοδότη.
ΕΞΑΙΡΕΣΙΜΕΣ ΕΟΡΤΕΣ-ΑΡΓΙΕΣ	Το ημερομίσθιο που καταβάλλεται κατά τις εξαιρέσιμες εορτές και αργίες υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ, η δε ημέρα για την οποία καταβλήθηκε θεωρείται ημέρα πραγματικής εργασίας για την ασφάλιση.

ΑΚΥΡΗ ΑΠΟΛΥΣΗ - ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΕΡΓΟΔΟΤΗ - ΕΠΙΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Α. Εάν η γενόμενη απόλυση κριθεί άκυρη με τελεσίδικη δικαστική απόφαση και ο μισθωτός δικαιωθεί να λάβει τις αποδοχές του, ο χρόνος που διανύθηκε λογίζεται ως χρόνος πραγματικής εργασίας. Επομένως υποχρεούνται ο εργοδότης και ο μισθωτός να καταβάλουν τις οφειλόμενες στο ΙΚΑ εισφορές για τις αποδοχές που επιδικάστηκαν από το δικαστήριο, για την περίοδο της υπερημερίας του εργοδότη, η οποία θεωρείται χρόνος ασφάλισης στο ΙΚΑ. Β. Σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη και διακοπής των εργασιών της επιχείρησής του, για να λυθούν οι συμβάσεις εργασίας που υπάρχουν με τους μισθωτούς πρέπει, ως γνωστόν, να τηρηθούν οι νόμιμες διατυπώσεις της απόλυσης, γιατί διαφορετικά θεωρείται ότι εξακολουθούν αυτές να ισχύουν. Επομένως οι μισθωτοί έχουν αξίωση για να πληρωθούν τις αποδοχές τους και παράλληλα συνεχίζεται η ασφάλισή τους στο ΙΚΑ. Γ. Στην επίσχεση εργασίας οι μισθωτοί δικαιούνται να λάβουν και τις αντίστοιχες αποδοχές του χρόνου που διαρκεί η επίσχεση εργασίας. Συνεπώς, υπάρχει υποχρέωση για ασφάλισή τους στο ΙΚΑ, γιατί ο χρόνος αυτός θεωρείται πραγματική απασχόληση.
---	---

ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	- Άρθρα 2 παρ. 1 και 8 παρ. 2 Α.Ν. 1846/1951. - Άρθρο 31 παρ. 1 εδ. β' Α.Ν. 1846/1951. - Άρθρο 17 Ν. 2236/1995. - Έγγραφο ΙΚΑ Α20/251/ 29/2010. - Άρθρο 40 Ν. 2084/1992. - Άρθρο 4 Ν.Δ. 4476/1965. - Έγγραφα ΙΚΑ 166420/30.3.1977, 222697 / 15.11.1977. - Έγγραφο ΙΚΑ 16755/19.2.1966. - Άρθρο 1 Ν. 3302/2004. - Άρθρο 10 Ν. 3198/1955. - Άρθρο 4 παρ. 1 Ν. 3846/2010. - Άρθρο 2 Ν.Δ. 3755/1957. - Άρθρο 325 Αστικού Κώδικα.
---------------------------------	--

1. Γενικά

Από την κειμένη νομοθεσία προβλέπεται, με ορισμένες προϋποθέσεις, η υποχρεωτική συνέχιση της ασφάλισης στο ΙΚΑ των εργαζομένων για τις ανωτέρω περιπτώσεις αποχής από την εργασία τους. Η σχετική διάταξη του νόμου έχει ως εξής: «τα πρόσωπα που υπάγονται στην ασφάλιση του Ιδρύματος συνεχίζουν υποχρεωτικά την ασφάλισή τους και κατά τη διάρκεια του χρόνου που δικαιωματικά ή από λόγους ανεξάρτητους της θέλησής τους (όπως λ.χ. συνεπεία άδειας, στράτευσης κ.λπ.) δεν παρέχουν εργασία, πλην όμως δικαιούνται να λάβουν εξ ολοκλήρου ή μερικώς τις αποδοχές από τον εργοδότη τους» (άρθρα 2 παρ. 1 και 8 παρ. 2 Α.Ν. 1846/1951).

Στην ανωτέρω διάταξη αναφέρονται μεν ρητά μόνο οι περιπτώσεις της άδειας και στράτευσης, πλην όμως έχει γίνει δεκτό ότι περιλαμβάνονται επιπλέον η ασθένεια, η υπερημερία του εργοδότη, η διαθεσιμότητα του μισθωτού, η επίσχεση εργασίας του κ.λπ.

Επομένως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι γενικά δεν διακόπτεται η ασφαλιστική σχέση στις περιπτώσεις που ο ασφαλισμένος δικαιολογημένα και ανυπαίτια δεν παρέχει τις υπηρεσίες του, είτε για λόγους ανεξάρτητους της θέλησής του (ασθένεια, στράτευση) είτε ασκώντας νόμιμο δικαίωμά του (άδεια, επίσχεση εργασίας κ.λπ.), ενώ συνεχίζεται από τον εργοδότη η υποχρέωση να του καταβάλει τις αποδοχές του.

Αναλυτικά μπορούν να διακριθούν οι ακόλουθες περιπτώσεις.

2. Ασφάλιση κατά τον χρόνο ασθένειας

Προκειμένου να αξιολογηθεί αν διατηρείται η υποχρέωση ασφάλισης στο ΙΚΑ κατά τον χρόνο ασθένειας του μισθωτού, θα πρέπει να συνεκτιμηθούν τα ακόλουθα δεδομένα.

Α. Καταρχήν, οι ημέρες αποχής από την εργασία λόγω ασθένειας, για τις οποίες οι εργαζόμενοι γενικά (δηλαδή άσχετα αν πρόκειται για υπαλλήλους ή εργατοτεχνίτες) δικαιούνται να λάβουν εξ ολοκλήρου ή μερικώς τις αποδοχές τους από τον εργοδότη (συνήθως λαμβάνουν πέρα από το επίδομα ασθένειας και ποσό αποδοχών μέχρι να συμπληρωθεί ο ημερήσιος μισθός τους), για χρονικό διάστημα μισού μήνα για όσους έχουν υπηρεσία μέχρι ένα (1) έτος και ολόκληρου μήνα για όσους έχουν υπηρεσία πάνω από έτος, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 657-658 του Αστικού Κώδικα, θεωρούνται χρόνος εργασίας και επομένως υπάρχει υποχρέωση ασφάλισης στο Ίδρυμα (άρθρα 2 παρ. 1 και 8 παρ. 2 Α.Ν. 1846/1951).

Όπως είναι ευνόητο, οι ανωτέρω ημέρες του χρόνου της ασθένειας των ασφαλισμένων προσμετρούνται για τη χορήγηση όλων γενικά των ασφαλιστικών παροχών του Ιδρύματος, σε είδος και σε χρήμα.

Β. Αντίθετα, οι ημέρες που οι ασφαλισμένοι απέχουν από την εργασία τους λόγω ασθένειας, χωρίς όμως να δικαιούνται αποδοχές από τον εργοδότη τους (έστω και αν παίρνουν επίδομα ασθένειας) δεν θεωρούνται χρόνος ασφάλισης, καθόσον το επίδομα ασθένειας δεν αποτελεί αμοιβή. Επομένως, για τις εν λόγω ημέρες της ασθένειας δεν υπάρχει υποχρέωση καταβολής εισφορών στο Ι.ΚΑ.

Κατ' εξαίρεση, όμως, είναι δυνατόν και για το διάστημα αυτό της ασθένειας να θεωρηθεί ότι υπάρχει υποχρέωση για συνέχιση της ασφάλισης στο ΙΚΑ και καταβολής αντίστοιχα των σχετικών εισφορών, δηλαδή ότι εξακολουθεί να υπάρχει ασφαλιστική σχέση, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως λ.χ. όταν ο εργοδότης συνέχισε οικειοθελώς να καταβάλλει ολόκληρο ή αξιόλογο τμήμα του μισθού για όλο τον χρόνο της απουσίας του ασφαλισμένου από την εργασία συνεπεία της ασθένειάς του, είτε από ηθικούς λόγους προς αναγνώριση προγενέστερων υπηρεσιών του είτε γιατί θεώρησε ότι συνεχίζεται η εργασιακή σύμβαση. Αποκλείεται πάντως να αναγνωριστεί ο χρόνος της ασθένειας ότι διανύθηκε στην ασφάλιση του ΙΚΑ, όταν η καταβολή του μισθού από τον εργοδότη γίνεται από λόγους φιλανθρωπίας ή και σκοπιμότητας, για να συνεχιστεί εικονικά η ασφαλιστική σχέση.

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ανωτέρω αναγνώριση ή μη των ημερών της ασθένειας ως χρόνου ασφάλισης είναι ζήτημα πραγματικό που εξαρτάται από τις συνθήκες και τα πραγματικά περιστατικά κάθε περίπτωσης και για την εν λόγω κρίση αυτή λαμβάνονται υπόψη το ποσό του μισθού που καταβάλλεται, η χρονική διάρκεια πληρωμής του, η ικανότητα του ασφαλισμένου να συνεχίσει την εργασία του, η οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης κ.λπ.

Γ. Τέλος, σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου, οι ημέρες για τις οποίες οι ασφαλισμένοι παίρνουν από το ΙΚΑ επίδομα ασθένειας θεωρούνται χρόνος ασφάλισης, αλλά μόνο για τη λήψη των παροχών ασθένειας σε είδος, δηλαδή μόνο για την παροχή ιατρικής περίθαλψης (άρθρο 31 παρ. 1 εδ. β' Α.Ν. 1846/1951).

3. Οφειλόμενες εισφορές ασφάλισης κατά τον χρόνο ασθένειας

Σύμφωνα με την 141/1992 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έγινε αποδεκτή από το Ίδρυμα, επικράτησε η άποψη ότι οι εισφορές πρέπει να καταβάλλονται επί του συνόλου των οφειλόμενων από τον εργοδότη αποδοχών, δηλαδή χωρίς την αφαίρεση των επιδομάτων ασθένειας. Ειδικότερα, η ανωτέρω γνωμοδότηση δέχεται τα ακόλουθα:

α) Η συνέχιση της ασφάλισης στην περίπτωση ασθένειας πρέπει να υλοποιείται με την καταβολή των νόμιμων εισφορών, δηλαδή αυτές που αναλογούν στον ασφαλισμένο και στον εργοδότη. Η δε καταβολή τους θα γίνεται, όπως είναι ευνόητο, σύμφωνα με όσα προβλέπουν οι οικείες ασφαλιστικές διατάξεις.

β) Ο υπολογισμός των εισφορών πρέπει να γίνεται επί του συνόλου των προβλεπόμενων από τον νόμο αποδοχών, πριν από την έκπτωση των καταβληθέντων επιδομάτων ασθένειας.

γ) Στην περίπτωση που δεν απομένει μισθός, γιατί τα καταβληθέντα επιδόματα ασθένειας κάλυψαν ολοσχερώς την υποχρέωση καταβολής μισθού, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει το σύνολο των εισφορών (εργοδότη και ασφαλισμένου).

4. Ασφάλιση κατά τον χρόνο άδειας

Σχετικά με την ασφάλιση και την καταβολή εισφορών για τον χρόνο της άδειας του ασφαλισμένου, διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις:

A. Κανονική άδεια

Καταρχήν, οι αποδοχές που καταβάλλονται στους μισθωτούς κατά τη διάρκεια της κανονικής τους άδειας υπόκεινται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ κατά τον ίδιο τρόπο που υπόκεινται και οι λοιπές αποδοχές τους, καθώς κατά τον χρόνο της κανονικής άδειας δεν διακόπτεται η εργασιακή σχέση, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει. Επομένως, οι ημέρες της κανονικής άδειας θεωρούνται χρόνος ασφάλισης και υπολογίζονται για τη χορήγηση όλων γενικά των παροχών του Ιδρύματος, σε χρήμα και σε είδος (άρθρα 2 παρ. 2 και 8 παρ. 2 Α.Ν. 1846/1951).

Αντίθετα, η αποζημίωση άδειας που καταβάλλεται στους απολυόμενους μισθωτούς, γιατί δεν έλαβαν την άδεια του έτους μέσα στο οποίο έγινε η απόλυσή τους, δεν υπόκειται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ. Επομένως, δεν υπολογίζεται και ως χρόνος ασφάλισης, γιατί η σχέση εργασίας λύεται από την ημερομηνία της απόλυσης και όχι με την πάροδο του χρόνου της άδειας που δεν χορηγήθηκε. Κατ' αναλογία προς τα ανωτέρω, και η αποζημίωση άδειας που καταβάλλεται στους μισθωτούς όταν αποχωρούν οικειοθελώς από την εργασία τους (δηλαδή σε περίπτωση παραίτησής τους) δεν υπόκειται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ, γιατί καταβάλλεται μετά τη λύση της σύμβασης εργασίας και όχι κατά τη διάρκεια αυτής (Π. Πρωτ. Τρικάλων 85/1999, ΕΕΔ 1999 σελ. 1073).

Κατ' εξαίρεση, για τους εποχιακά απασχολούμενους σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, οι αποδοχές άδειας που δικαιούνται να λάβουν κατά τη λήξη της εργασίας τους με οποιονδήποτε τρόπο υπόκεινται σε εισφορές, ο δε χρόνος της (μη ληφθείσας) άδειας θεωρείται χρόνος ασφάλισης. Κατά συνέπεια, αναγνωρίζονται ως ημέρες ασφάλισης οι αντίστοιχες ημέρες της άδειας (άρθρο 17 Ν. 2236/1995).

Στην περίπτωση που οι αποδοχές της άδειας καταβάλλονται αυξημένες 100%, επειδή ο εργοδότης δεν χορήγησε την άδεια μέχρι το τέλος του ημερολογιακού έτους, καταρχήν το ποσό που αντιστοιχεί στις απλές αποδοχές των ημερών της άδειας που δεν χορηγήθηκε υπόκειται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ. Στην περίπτωση αυτή, για να υπολογιστούν οι καταβλητέες εισφορές προστίθεται το

ποσό της άδειας που υπόκειται σε εισφορές στις αποδοχές του μήνα που καταβάλλεται και με βάση το συνολικό ποσό που προκύπτει υπολογίζονται στη συνέχεια οι εισφορές για τον μήνα αυτό.

Αντίθετα, η προσαύξηση 100% των αποδοχών της άδειας φέρει τον χαρακτήρα αποζημίωσης (αστικής ποινής) και συνεπώς δεν υπόκειται σε εισφορές.

Β. Άδεια άνευ αποδοχών

Κατά τη διάρκεια της άδειας άνευ αποδοχών επέρχεται αναστολή της εργασιακής σύμβασης, χωρίς βέβαια να καταβάλλονται οι αποδοχές στον μισθωτό που απέχει από την εργασία του, οπότε δεν υφίσταται και αντίστοιχη υποχρέωση για ασφάλιση και καταβολή εισφορών υπέρ του ΙΚΑ.

Σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, είθισται ο εργοδότης να γνωστοποιεί στις αρμόδιες Υπηρεσίες εσόδων του ΙΚΑ την έγκριση της άδειας άνευ αποδοχών του προσωπικού του μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα με πρωτόκολλο παραλαβής, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 2690/1999, και αυτό για να διευκολύνεται ο ουσιαστικός έλεγχος των ελεγκτικών οργάνων του Ιδρύματος. Νοείται βέβαια ότι η ενημέρωση αυτή δεν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία και ως αντικειμενικό σκοπό έχει τον αποτελεσματικότερο, συνεπή, ακριβή και αδιάβλητο έλεγχο των εργοδοτών με τη σωστή εξακρίβωση των προσώπων που υπάγονται στην ασφάλιση και των εισφορών που πρέπει να καταβληθούν (Εγγραφο ΙΚΑ Α20/251/ 29/2010, ΔΕΝ 2011 σελ. 1616).

Γ. Εκπαιδευτική άδεια

Αντίθετα, όταν πρόκειται για εκπαιδευτική άδεια χωρίς αποδοχές, δίνεται από τον νόμο η δυνατότητα να αναγνωριστεί ο χρόνος αυτής ως συντάξιμος, ύστερα από αίτηση του ασφαλισμένου. Η ασφάλιση γίνεται μόνο για τον κλάδο Σύνταξης του ΙΚΑ και βέβαια στο ΕΤΕΑΜ, εφόσον δεν υπάγεται στην ασφάλιση άλλου επικουρικού ταμείου. Οι εισφορές υπολογίζονται βάσει των αποδοχών του ασφαλισμένου κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησής του και βαρύνεται ο ίδιος με ολόκληρο το ποσό των εισφορών της εξαγοράς, δηλαδή εργοδότη-εργαζομένου (άρθρο 40 Ν. 2084/1992).

Το δικαίωμα για την αναγνώριση της εκπαιδευτικής άδειας ως χρόνου ασφάλισης καταρχήν δεν υπόκειται σε προθεσμία. Πρέπει όμως να ασκηθεί κατά τη διάρκεια του ασφαλιστικού βίου, δηλαδή κατά τον χρόνο που ο ενδιαφερόμενος είναι εν ενεργεία ασφαλισμένος. Η σχετική διάταξη του νόμου για τον τρόπο καταβολής των εισφορών έχει ως εξής (άρθρο 5 παρ. 2 Ν. 2335/1995):

«Η αίτηση υποβάλλεται στον Ασφαλιστικό Οργανισμό που υπαγόταν ο ασφαλισμένος κατά τον χρόνο χορήγησης της εκπαιδευτικής άδειας και συνοδεύεται από βεβαίωση του εργοδότη, που εκδόθηκε κατά τον ίδιο χρόνο, από την οποία να προκύπτει ο λόγος και η διάρκεια της άδειας.

»Οι ασφαλιστικές εισφορές για την κατά τα ανωτέρω αναγνώριση στην ασφάλιση του χρόνου της γονικής και εκπαιδευτικής άδειας καταβάλλονται είτε εφάπαξ, εντός τριμήνου από την κοινοποίηση της απόφασης, οπότε παρέχεται έκπτωση 15%, είτε σε μηνιαίες δόσεις, ίσες με τους αναγνωριζόμενους μήνες. Η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα της κοινοποίησης της

απόφασης. Καθυστέρηση καταβολής δόσης συνεπάγεται επιβάρυνσή της με πρόσθετο τέλος, κατά τα ισχύοντα για κάθε ασφαλιστικό οργανισμό. Καθυστέρηση καταβολής δόσης πέραν του εξαμήνου από τη λήξη της τελευταίας δόσης συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος προς αναγνώριση του χρόνου που αντιστοιχεί στις δόσεις που δεν έχουν εξοφληθεί. Το δικαίωμα της αναγνώρισης ασκείται για κάθε περίπτωση μόνο μία φορά».

Δ. Γονική άδεια ανατροφής

Στη γονική άδεια ανατροφής, ο εργαζόμενος γονέας κατά το χρονικό διάστημα της απουσίας από την εργασία του έχει πλήρη ασφαλιστική κάλυψη από τον ασφαλιστικό οργανισμό στον οποίο είναι ασφαλισμένος, υπό τον όρο όμως ότι θα καταβάλει ολόκληρη την ασφαλιστική εισφορά (εργατική και εργοδοτική) που αντιστοιχεί στη διάρκειά της (άρθρα 40 παρ. 2 εδ. γ', 47 παρ. 1 Ν. 2084/1992 και άρθρο 5 παρ. 3 Ν. 2335/1995).

Ο ανωτέρω υπολογισμός της εξαγοράς γίνεται με βάση το ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη και του 25πλάσιου του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει κατά τη χρονολογία υποβολής της αίτησης για αναγνώριση. Το δικαίωμα του ασφαλισμένου για αναγνώριση του χρόνου της γονικής άδειας δεν υπόκειται σε προθεσμία.

Πάντως, ο χρόνος της γονικής άδειας δεν μπορεί να αναγνωριστεί ως διανυθείς στην ασφάλιση των βαρέων-ανθυγιεινών επαγγελματιών, αφού δεν πρόκειται για πραγματική απασχόληση. Όσον αφορά τη διαδικασία και τον τρόπο καταβολής των εισφορών, ισχύουν τα αναφερόμενα (προηγουμένως) για την αναγνώριση της Εκπαιδευτικής άδειας.

Ε. Επίδομα άδειας

Το επίδομα άδειας, που ως γνωστόν χορηγείται στους μισθωτούς μαζί με την κανονική τους άδεια, υπόκειται αυτοτελώς σε ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ και μέχρι του ποσού πάντως του ανώτατου ορίου των ασφαλιστέων αποδοχών (πλαφόν), γιατί θεωρείται ότι αποτελεί τμήμα των τακτικών αποδοχών του μισθωτού και όχι αποζημίωση. Ο υπολογισμός των εισφορών γίνεται πολλαπλασιάζοντας το ποσό του επιδόματος άδειας με το ποσοστό ασφαλιστρού που ισχύει για κάθε κατηγορία μισθωτών, δηλαδή όπως ακριβώς υπολογίζονται και οι λοιπές εισφορές των εργαζομένων (άρθρο 4 Ν.Δ. 4476/1965).

Σημειώνεται ιδιαίτερα ότι εν προκειμένω δεν υπάρχει ευχέρεια να υπολογιστούν οι εισφορές με επιμερισμό του ποσού του επιδόματος άδειας στις μισθολογικές περιόδους που αφορά, αλλά ούτε και απαλλάσσονται όσοι ανήκουν στην ανώτατη ασφαλιστική κλάση.

Επίσης, το ποσό του επιδόματος άδειας που καταβάλλεται σε περίπτωση απόλυσης, γιατί ο απολυθείς μισθωτός δεν είχε λάβει ακόμα την άδεια του έτους κατά το οποίο έγινε η απόλυσή του, υπόκειται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ με τον ίδιο τρόπο, επειδή και αυτό χαρακτηρίζεται ως προσαύξηση του μισθού, δηλαδή ότι αποτελεί τακτικές αποδοχές και όχι αποζημίωση.

Τέλος, και το επίδομα άδειας που καταβάλλεται στους μισθωτούς όταν αποχωρούν οικειοθελώς από την εργασία τους υπόκειται σε εισφορές υπέρ του ΙΚΑ, για τον ίδιο λόγο που αναφέραμε προηγουμένως, γιατί και αυτό θεωρείται ότι αποτελεί προσαύξηση των αποδοχών και όχι αποζημίωση (Εγγραφα ΙΚΑ 166420/30.3.1977, 222697/15.11.1977, ΔΕΝ 1977 σελ. 1161).

Σε περίπτωση που ο εργοδότης δεν κατέβαλε το επίδομα άδειας ή ο μισθωτός για οποιονδήποτε λόγο δεν έλαβε αυτό, ως χρόνος καταβολής του επιδόματος άδειας θεωρείται το τέλος του ημερολογιακού έτους, εφόσον δεν προκύπτει από άλλα στοιχεία διαφορετικός, γιατί μέχρι τότε ο εργοδότης έχει από τον νόμο ευχέρεια να το καταβάλει. Επομένως, για να υπολογίσουμε τόσο τη μηνιαία προθεσμία για την πληρωμή των εισφορών όσο και τα αντίστοιχα πρόσθετα τέλη, στην περίπτωση που ο εργοδότης καθυστέρησε να καταβάλει αυτές, λαμβάνουμε υπόψη το τέλος του ημερολογιακού έτους (Εγγραφο ΙΚΑ 16755/19.2.1966. Άρθρο 1 Ν. 3302/2004).

5. Χρόνος απουσίας από εργασία

Όταν οι εργαζόμενοι απέχουν από την εργασία τους συνεπεία δικαιολογημένης αιτίας (όπως λ.χ. από τυχαία περιστατικά, ανώτερη βία κ.λπ.) και για όσο χρόνο δικαιούνται να λάβουν από τον εργοδότη τον μισθό ή τα ημερομίσθια τους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 657-658), υπάρχει υποχρέωση ασφάλισής τους στο ΙΚΑ και συνεπώς αντίστοιχης καταβολής των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών. Επομένως, ο ανωτέρω χρόνος υπολογίζεται για τη χορήγηση όλων γενικά των ασφαλιστικών παροχών (Ειρην. Αθηνών 168/2001, ΔΕΝ 2003 σελ. 1399).

Αντίθετα, όταν οι εργαζόμενοι απουσιάζουν αδικαιολόγητα (αυθαίρετα) από την εργασία τους, οπότε βέβαια δεν δικαιούνται να αξιώσουν αμοιβή από τον εργοδότη, ο χρόνος της αδικαιολόγητης απουσίας τους δεν αναγνωρίζεται ως χρόνος ασφάλισης στο ΙΚΑ.

6. Χρόνος διαθεσιμότητας

Από τον νόμο παρέχεται η ευχέρεια στις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομική δυσχέρεια να θέσουν τους μισθωτούς τους σε διαθεσιμότητα επί τρεις μήνες το πολύ κάθε έτος, με την υποχρέωση να τους καταβάλλουν το μισό (1/2) μόνο του μέσου όρου των αποδοχών τους στους δύο τελευταίους μήνες με καθεστώς πλήρους απασχόλησης (άρθρα 10 Ν. 3198/1955 και 4 παρ. 1 Ν. 3846/2010).

Οι ανωτέρω αποδοχές του χρόνου της διαθεσιμότητας υπόκεινται σε ασφαλιστικές εισφορές, όπως ακριβώς και οι λοιπές αποδοχές των εργαζομένων, γιατί ο χρόνος της διαθεσιμότητας θεωρείται πραγματική υπηρεσία για την ασφάλιση στο ΙΚΑ. Νοείται βέβαια ότι στην περίπτωση αυτή οι εισφορές υπολογίζονται μόνο στις μειωμένες αποδοχές που καταβάλλονται από τον εργοδότη.

7. Εξαιρέσιμες εορτές – αργίες

Με τη διάταξη του άρθρου 2 του Ν.Δ. 3755/1957 ορίζεται ότι στους μισθωτούς που αμείβονται με ημερομίσθιο και οι οποίοι δεν απασχολούνται για λόγους που δεν οφείλονται σε αυτούς κατά τις εξαιρέσιμες εορτές (δηλαδή της Γέννησης του Χριστού, 25ης Μαρτίου, της Δευτέρας του Πάσχα, 1ης Μαΐου, 15ης Αυγούστου και 28ης Οκτωβρίου) καταβάλλεται από τον εργοδότη για καθεμία από αυτές το ημερομίσθιό τους χωρίς άλλη προσαύξηση. Το εν λόγω ημερομίσθιο υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ, η δε ημέρα για την οποία καταβλήθηκε θεωρείται ημέρα πραγματικής εργασίας για την ασφάλιση.

8. Άκυρη απόλυση – Πτώχευση εργοδότη – Επίσχεση εργασίας

Για τις περιπτώσεις αυτές διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις:

Α. Εάν η γενόμενη απόλυση κριθεί άκυρη με τελεσίδικη δικαστική απόφαση και ο μισθωτός δικαιωθεί να λάβει τις αποδοχές του, ο χρόνος που διανύθηκε λογίζεται ως χρόνος πραγματικής εργασίας. Επομένως υποχρεούνται ο εργοδότης και ο μισθωτός να καταβάλουν τις οφειλόμενες στο ΙΚΑ εισφορές για τις αποδοχές που επιδικάστηκαν από το δικαστήριο, για την περίοδο της υπερημερίας του εργοδότη, η οποία θεωρείται χρόνος ασφάλισης στο ΙΚΑ.

Ενδέχεται κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του εργοδότη ο μισθωτός να απασχοληθεί σε αυτοτελή εργασία, οπότε εξαιρείται από την ασφάλιση του Ιδρύματος. Αντίθετα, εάν απασχοληθεί με εξαρτημένη εργασία σε άλλον εργοδότη, που είναι ασφαλιστέα στο Ίδρυμα, υπάρχει υποχρέωση προς ασφάλιση και για την εργασία αυτή, βάσει των διατάξεων που ρυθμίζουν την ασφάλιση των πολλαπλώς εργαζομένων.

Β. Σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη και διακοπής των εργασιών της επιχείρησής του, για να λυθούν οι συμβάσεις εργασίας που υπάρχουν με τους μισθωτούς πρέπει, ως γνωστόν, να τηρηθούν οι νόμιμες διατυπώσεις της απόλυσης, γιατί διαφορετικά θεωρείται ότι εξακολουθούν αυτές να ισχύουν. Επομένως οι μισθωτοί έχουν αξίωση για να πληρωθούν τις αποδοχές τους και παράλληλα συνεχίζεται η ασφάλισή τους στο ΙΚΑ.

Γ. Τέλος, στην επίσχεση εργασίας, κατά την οποία οι μισθωτοί, επειδή δεν πληρώθηκαν τις δεδουλευμένες αποδοχές τους, δηλώνουν στον εργοδότη ότι διακόπτουν την εργασία τους μέχρι να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις τους, δικαιούνται να λάβουν και τις αντίστοιχες αποδοχές του χρόνου που διαρκεί η επίσχεση εργασίας. Συνεπώς, υπάρχει υποχρέωση για ασφάλισή τους στο ΙΚΑ, γιατί ο χρόνος αυτός θεωρείται πραγματική απασχόληση (άρθρο 325 Αστικού Κώδικα).

Πηγες

- Λαναράς, Κ. (2013), *Η Ασφάλιση στο ΙΚΑ*, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Εγκύκλιοι ΙΚΑ 106/1974, 114/1981, 78/1993. Δ. Πρωτ. Αθηνών 7966/1989, Συμβ. Επικρ. 984/2002, 834/2005, ΔΕΝ 2006 σελ. 1469.
- Συμβ. Επικρ. 984/2002, ΕΔΚΑ 2002 σελ. 827. Δ. Πρωτ. Πειραιώς 1847/1988
- Εγκύκλιοι ΙΚΑ 68/1992, 78/1993, ΕΔΚΑ 1992 σελ. 787, ΔΕΝ 1993 σελ. 45. Συμβ. Επικρ. 984/2002, 834/2005, ΔΕΝ 2006 σελ. 1469.
- Συμβ. Επικρ. 834/2005, ΔΕΝ 2006 σελ. 1469. Δ. Πρωτ. Πειραιώς 1847/1988. Εφετ. Θεσ/νίκης 1267/1997, ΕΑΕΔ 1998 σελ. 499.
- Έγγραφα ΙΚΑ 39450/1951, 20463/1952.
- Εγκύκλ. ΙΚΑ 68/1992, ΔΕΝ 2012 σελ. 292.
- Εγγραφ. ΙΚΑ 89440/1982, ΔΕΝ 1988 σελ. 1230. Συμβ. Επικρ. 3200/1988, ΕΔΚΑ 1988 σελ. 768.
- Εγκύκλ. ΙΚΑ 77/1995, ΔΕΝ 1995 σελ. 1341.
- Εγκύκλιοι ΙΚΑ 4/1994, 90/1995, 12/2001, ΕΑΕΔ 2001 σελ. 916.
- Εγκύκλ. ΙΚΑ 94/1961.
- Έγγραφ. ΙΚΑ Α40/24/28.9.1987. Συμβ. Επικρ. 3340/1987, ΕΔΚΑ 1988 σελ. 88. Αρ. Πάγου 718/1965.
- Εγκύκλιοι ΙΚΑ 26/1993, 90/1995, 12/2001, ΕΑΕΔ 2001 σελ. 917/Εγγραφ. Φ. 160/542/1998 Υπουργ. Κοιν. Ασφαλίσεων.
- Εγκύκλ. ΙΚΑ 21/1977. Έγγραφα ΙΚΑ 222697/1977, 89440/1982, ΔΕΝ 1988 σελ. 1230. Συμβ. Επικρ. 3340/1987, ΕΔΚΑ 1988 σελ. 88.

- Εγκύκλ. ΙΚΑ 13/1966. Έγγραφ. ΙΚΑ 89440/1982, ΔΕΝ 1988 σελ. 1230.
- Άρθρα 1, 2, 3, 4 Ν. 1358/1953, 10 παρ. 18 Ν. 3863/2010 και 40 Ν. 3996/2011.
- Εγκύκλιοι ΙΚΑ 126/1983, 60/1984, 88/1984, 157/1984, 34/1985, 118/1985, 52/2000, 12/2001, 12/2011, 40/2012.
- Έγγραφ. ΙΚΑ 5492/1973. Συμβ. Επικρ. 984/2002.
- Εφετ. Αθηνών 5281/1996, ΕΑΕΔ 1997 σελ. 349.
- Εγκύκλ. ΙΚΑ 38/1998. Διοικ. Πρωτ. Αθην. 3219/2002, ΕΔΚΑ 2003 σελ. 305. Εφετ. Αθην. 7688/2000.
- Έγγραφ. ΙΚΑ Σ 40/75/2006, ΕΑΕΔ 2006 σελ. 1217. Αρ. Πάγου 1502/2010, ΔΕΝ 2011 σελ. 406. Διοικ. Πρωτ. Θεσ/νίκης 3219/2002.

Συντάκτης

Ιωάννης Σκανδάλης